

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

DREPTURI POLITICE

.....Nihil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.
Horatiu.

Matadorii de est timp al drepturilor politice au scos o foaie — credem numai de ocazie — intitulată *Dreptul Dobrogei*, după două luni dela instituirea comitetului de la 20 Ianuarie.

Primul număr, festiv ar trebui să fie, conține: un articol, pe care noi ne aducem bine aminte al mai fi cetit unde-va, și vorbăria dela întrunirile provocate la Constanța și Medgidie, cu o telegramă a avocatului Al. Malcoei-Petrescu, a aceluia *ce semper ad eventum festinat*, prin care cere Medgidienilor să-l considere *representant* al Dobrogeenilor ori unde va fi trebuință!

(Ce suflet mare, devotat!!)

Nu așa iubiți confrăți; nu pentru vorbe, sau cum le dic Spaniolii «palavre» să cade să obosiți lumea la întruniri, și încă cu delegați de pe-afară; nu așa ușor se urecă cine-va la astrul; se cere o muncă mai grea, de cât redigarea unor telegrame și sacrificiul de câte 10 bani de căciulă!

Pare-că era vorba de un *Memoriu*, — unde este el? Sau vă e gândul numai la niște subscripții pentru jurnal??—Vă desfidem să-l puteți întemeia măcar pentru un an de zile, și să nu aveți soarta repositatei Gazeta Dobrogei!

Inainte de a vă fi hotărât și apucat de obținerea drepturilor politice, să fi meditat asupra versului lui Horatiu:

..... *Nihil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.*

Nu se dă muritorilor nimic, mare, trainic și bine-cuvântat, fără muncă grea, fără sacrificiul și suferințe dureroase.

Dar, până atunci, sau mai bine, până când vă vom putea veni și noi în ajutor, editând în broșură studiile ziarului nostru asupra subiectului de care se interesează acum atâția inși, vă recomandăm stimatei confrăți să memorați măcar partea finală a studiului regretatului inginer G. Petrescu-Dunostorian, fratele d-lui Simion Petrescu, un membru distins din vechia elită curat românească a Dobrogei dinainte de aneșare; articol care e acum, în actuale fază a cestiunii, de cea mai mare actualitate.

Vechiul dobrogean sciea ce vorbește, și cui, și simțea și adevărat românește.

Mai ales nu bătea câmpii întrunirilor publice al mulțimei, spre a pisa acolo lumea de geaba: cu vrute și nevrute, cu trâncăneli avocătești, fără nici un miez, fără nici un temei, fără nici o putere de persuasiune, fără nici un rost, fără conștiință chiar, — și cei mai mulți numai cu idealul unei gloriole de 24 de oare, cât ține efectul unui jurnal citit.

Lăsăm să urmeze aci articolul final al județiosului dobrogean, publicat în «Constanța» dela ... Sept. 1895, pe când ziarul nostru nu fusese încă silit de vitregia comoristilor Dobrogei să-și mute editura la Galați; pe când pene distinse ne ajutau în redactarea lui.

O facem aceasta și spre întâmpinare, la cele ce a scris ziarul oficial *Liberalul* din Iași, mai săptămâna trecută, în cestiia naționalităților din Dobrogea.

Iată articolul despre care vorbim mai sus:

CEREM DREPTURILE POLITICE

Să vedem acum cum se prezintă cestiunea pentru streinii din Dobrogea.

În starea actuală, cu legi excepționale, ei sunt într'o stare continuă de incertitudine; și fac fel de fel de idei: se vede treaba că România nu se simte destul de tare, spre a putea să ție Dobrogea, sau că, pe noi ne crede incapabili încă de a putea intra în cetățenie etc. Deci, de aici receala, restrângerea afacerilor. Ca consecință, căutarea de a avea în același timp un punct comercial în vre-un alt stat, bună-oară Bulgaria, Turcia, Grecia, Rusia, și să se înscrie și acolo ca cetățeni — ceea ce mulți au și făcut — ca ast-fel, într'un caz eventual să nu-și piardă tot rostul. Ovreii, Armenii, Grecii s'ar mulțumi, poate, — sub rezerva precauțiilor de mai sus — să rămie și în condițiunile actuale. Nu e tot așa însă, cu Bulgarii; la ei numai e o părere-vagă ci o convicțiune, că mai curând sau mai târziu, România va trebui să părăsească Dobrogea și că ea se va alipi de Bulgaria, căreia îi aparține de drept; ei așteaptă dar, cu siguranță, să le cadă pară mălăiată în gură; au comitete secrete, în cari pe lângă alte cestiuni pa-

triotice, nu uită să se trateze și despre aceasta; nu e conversație intimă fără să se aducă vorba de Dobrogea a Bulgariei. Am auzit chiar pe un institutor de la școlile românești ale Statului din Constanța — și care poartă un nume bulgăresc — susținând că: De când e lumea, nici-o dată picior de Roman sau Român n'a călcat în Dobrogea și că inscripțiunile ce se găseseră în latinesce sau românește (cu litere romane pe morminte romane...) se esplică prin aceea că, era moda de a scrie latinește la popoarele slave, care din veci vecilor au stăpânit aceste țări. *Quid juris.*

Dar să lăsăm în pace să viseze fie-care cum îi place, și să vedem cum ar cugeta toți acești streini în cazul când s'ar da drepturi depline tuturor — vorbesc de cei inteligenți, de cei cu oare-care cultură. Vocea rațiunii, a bunului simț, a intereselor lor mai cu seamă le-ar impune să raționeze astfel: Noi, cari din diferite împrejurări, ne aflăm astăzi în România, unde avem stabilite interesele și firma noastră, unde ne bucurăm de drepturile celor mai culte națiuni din Europa, unde avem cea mai mare libertate de cugetare și de acțiune, unde în fine, se poate desvolta, neîmpedecată, orice aptitudine a omului, fără distincțiune de naționalitate, să preferim oare dominațiunea Bulgariei? Dar acesta e un Stat încă tânăr, fără resurse și n'ar fi putut face, poate, nici în 100 ani, sacrificiile ce le-a făcut și ce sunt pe cale a le face România pentru propășirea stărei economice; și apoi acolo-i fierbere, și de cât să fim într'o oală ce fierbe, mai bine să avem fiertura gata în castron și pusă pe masă. Să ne ducem în Grecia? Dar acolo, de bine ce merg lucrurile, Statul e pe cale de a da faliment⁽¹⁾ și de cât să ne plătească creditorii 20 suta, mai bine câștigăm în România 20 la sută. Să mergem în Armenia? *horesco referens*, dar acolo te gâtuie îndată; să se ducă cui i s'a urât de a mai trăi. În Palestina? dar aceasta nu mai există de 1860 de ani, din no-

roci în însă; izvoarele de lapte și miere secate acolo, au plecat în România, așa a vrut Iehovah, rămânem dar. Să preferim pe marea Rusie? Est! Tăcere! să nu ne audă vre-un naționalist; Divinul Țar nu admite în marele imperiu de cât numai moșii supuși, cari n'au voie nici să sufle fără comandă. Dacă îi vorba așa nu vrem să fim moșii, vrem să fim civilizați.

Numai niște oameni lipsiți de cultură și cari nu își înțeleg interesele pot cugeta în alt mod; și de oameni culți și inteligenți nu avem să ne plângem în orașele Dobrogei.

Din contra, toți acești streini vor fi mândri, de drepturile ce le vor avea în România și pe care nu le-ar putea obține în nici unul din statele vecine. Și la un caz nu ar primi cu bucurie o altă dominațiune, unde e vădit că interesele lor vor fi jignite. Chiar Bulgarii inteligenți, ar consilia pe agitatorii fanatici să se astempe și să nu mai stea gata cu petițiunea în proțap, după cum au făcut în Basarabia, în care petițiune se cerea a fi scăpați de sub *jugul Românilor* și unde erau iscăliți mulți din funcționarii mari din București, între cari și un onorabil profesor universitar cules de pe drumuri de mult regretatul Davila, apoi trimis cu bani românești în străinătate și după venire cocoțat la universitate. Acela n'a făcut și nu face, poate, nici acum pe nimeni, dar nimenui nu i-a venit în gând să facă caz de aceasta. Până acolo merg libertățile din România. Și apoi, chiar dacă ar mai rămânea câți-va recalcitranți, n'avem legi cari să pedepsească pe atentatorii la integritatea Statului? Cât despre temerea de a se putea înjgheba vre-o rescălă în interior, ar fi copilăresc lucru chiar de a cugeta. Românii sunt în majoritate.

Deci și din acest punct de vedere, darea drepturilor complete Dobrogeenilor se impune.

G. Petrescu-Durostorian.

RECLAMA

este sufletul comerțului.

Căzul telor 32 grădiniari

Am spus în numărul trecut că prefectura de Tulcea a cerut celei de Constanța expulsați a 32 grădiniari trimiși sub escortă. D-l Quintescu a arătat casul ministerului, care a răspuns să-i lase în pace, dacă d-să constată că au venit individual.

Ce fel de ordin este acesta? Cum era să constate prefectul local acest lucru la vama Giurgiului, pe unde trecuseră toți grădiniarii??... și că lucrătorii săi intrunți în grupă pe teritoriul țerei? Aceasta se numește dispoziție înaltă, ministerială? ori de cinovnic și canator??

Grădiniarii erau 14 din Casapkiol, ce s'au aflat acolo de 9 ani 2 grădini de zarzavaturi; 7 din Duingi și restul din Hamangi, toți cu contracte vechi. Toți aveau pașapoarte individuale, vizate în regulă. Ceva mai mult: stăpânii grădinilor, ni s'a afirmat, și o credem fiind-că așa au făcut și anii trecuți, au cerut autorizația cu 2 luni înainte. Cine e de vină că nu s'a făcut constatarea cerută de instrucțiunile ministeriale, dacă în adevăr cererile au fost făcute? Ne place a crede că primarul și notarul, căci nu ne putem închipui altminterenea.

Ast-fel dovedindu-se că ar fi, cerem destituirea imediată a primarilor și notarilor vinovați, de sigur niscai sergenți din cei ce se numesc acum pe la sate. Își dă seama d-l prefect la ce pagube espunea pe Stat acțiunea lor?

32 grădiniari lucrează cel puțin 32 pogoane, a căror chirie este de la 100 — 200 lei anual; capitalul în sămânță și vite este cel puțin 200 lei de pogon, total fie 10,000 lei; iar munca oamenilor a 500 lei anual, total general aproape 30.000 lei.

D-l ministru de Interne ori să închidă cu desăvârșire granițele, ori lase liberă formarea lucrătorilor în grupe pe teritoriul țerei. Ori-ce altă măsură luată în interior, de notari și primari, și de puncte pe Dunăre, este o șicană strigătoare ce nu profită de cât celor de rea credință, celor ce umblă după vaci de muls.

Dacă onor. guvern nu voiesce lucrători străini în Dobrogea, bine-voiască a da singur exemplul supunerii la dispozițiunile ce iea, licențiuând miile de lucrători străini de la port, de la tunel, de pe linie, de la pescăriile din Oltina

(1) Finacele Statului grec s'au îndroptat și stau acum foarte bine de când cu controlul străin. N. R.

și de la Plantațiile din Caraomer, Hansascea, Caramurat etc. etc. Altmintrenea cum? Cum ne silește, cum vom putea plăti dările către Stat?

A. Grarian.

PLEVNA CONSTANȚIANA

VI

Carierea Alacapu

Unii din cetitori s'au impacientat deja, asupra rezultatului ce va avea campania ce am intreprins. E drept că nu se vede nimic: nici un început de verificarea acuzațiilor noastre formale și precise, ca nume, loc, timp și împrejurări.

Luând lucrurile destul de serios, ne pusesem în hypotesa unui reprezentant al națiunii, luându-ne de la sine această calitate, — adică fără a o mai cere Medjidienilor sau altui oraș, cum o fac cei mai resfățați din Comisiunea drepturilor politice — și voiam să facem d-lor Miniștrii interpelarea pe care deputatul I. Brătescu n'a avut timpul să o desvolte la 18 Decembre 1900, din cauza căderii regimului de pe atunci.

Dar d-l Prim-ministru, căruia ne adresam personal, este un Academician, secretarul perpetuu al Academiei Române. D-sa voește să facem o recenziune complectă, după care va însăreina pe cine-va să ne răspundă. Fie; vom aștepta.

Vom încheia recenziunea noastră cu articolele din «Secolul» și «Voiața Națională» din preajma datei de mai sus, asupra unuia din membrii companiei carierilor, și asupra prefectului de pe atunci, pardon de expresie, d-l Cănanău, spre a se vedea că oamenii de la guvern, fie — vorba Mocanului cu icónele — că se închină la Sf. Nicolae, fie că se închină la Sf. Onufrie, tot un drac sunt.

Poate, până atunci, se vor găsi ziare de opoziție din București, care să vorbească d-lor miniștrii limba pe care o înțeleg mai bine, de: nemernic, scelerat, sacrileg, spadasin, și alte multe grațiosități din școala politicianismului bucureștean, — limbă pe care noi am repudiat-o și o repudiem pen-

tru actuala Bucovină a României.

Până atunci, să ne vedem noi de treabă.

E rândul *Carierei Alacapu*.

Această carieră e situată la distanța de vre-o 200—300 metri de linia ferată între Murfatlar și Medjidie, cam la jumătatea distanțelor, pe teritoriul comunei Alacapu, anume, pe fostul ei teren de plantație.

Era în perspectivă furnitura a 200,000 metri cubi petriș pe linia nouă Constanța-Saligny. Ce face compania? Pune pe primarul de Alacapu să ceară estinderea vetei satului peste terenul de plantație, bucata care trebuia Companiei. Prefectul intervine în interesul locuitorilor jiginiți etc. etc. și Ministerul Domeniilor aprobă, nebănuind nimic, și dă terenul de plantație, schimbul de 16 hectare, toema la Cicăci, satul Dolufac.

Schimbul făcut perfect, locul delimitat, Consiliul comunal aprobă lui Vasile Leonte, picher, în serviciul drumurilor, nepot al d-lui inginer Bănescu, principalul companist, închirierea aceluși loc pe termen de 10 ani, cu plată către comună de 10 bani de metru piatră ce va estrage.

Contractul aprobat de prefect, d-l Luca Ionescu, despre care însă, n'avem probe autentice de tovărășie, cum le avem pentru Bănescu în altă parte, compania cedează cariera lui Teohari Nicolau, și acesta unui Italian, pentru mai multe decât de mii de lei, din care un rest de 10,000 lei să achitat, peste un an, ni se afirmă de casa de bancă din Constanța *Emirzeian* în mâinile autorilor. D-l Ministru poate cerceta lucrul dacă vrea; noi acuzăm numai. S'au estras de acolo o sumă de peste 100,000 metri cubi piatră sfărâmată, ce stă și astăzi pe loc.

Observăm încă: la stat, pe aceeași linie ferată se plătește 60 bani m. c. la particulari, Chemal-Efendi etc., ceva mai puțin; iar prețul cel mai jos este la Kiostel, cu 25 bani m.c. pe când la Alacapu numai 10 bani, preț aprobat de fostul prefect Luca Ionescu.

Actualmente această Cariere se află trecută în a 4-a mână a to-

vareșului M. Frangulea, fost conductor la acest județ, iar acum de meserie antreprenor naționalist, care a lăsat aci, în urma a două lucrări ce a făcut, o sumedenie de lucrători și furnisori neplătiți nici până astăzi. Așa naționalist, da! — Vom continua cât le va place d-lor Miniștrii respectivi, schimbând tonul dacă totuși aceasta le place.

X.

Miniștrii țerei despre Dobrogea

Un senator ales în Brăila, în aceeași legislatură cu d-l Ștefan Belciu, fost Prim-ministru al țerei, a dis mai acum câți-va ani în Parlament, că Dobrogea e locuită de Cerchezi...

Un alt fost Prim-ministru întreba mai ieri-alaltăieri pe oare-cine, dacă în Dobrogea sunt 200 de mii de Turci și Tătari?!...

Acum, mai proaspăt, d-l ministru al justiției C. Stoicescu, jurist și avocat eminent, răspundând unei întrebări a d-lui deputat N. Ionescu din Brăila, cu ocazia prezentării legii pentru reînființarea judecătorei de Măcin, a dis că în Dobrogea e aceeași lege judecătorească ca și în restul țerei: *atâta haber aū D-nū miniștrū de Dobrogea*.

Am eules din *Dreptul Dobrogei* răspunsul d-lui Ministru reproduc din Monitorul oficial probabil, spre a se pune în evidență sollicitudinea și prețioasele cunoștințe despre Dobrogea ale actualului ministru de justiție.

Reproducem aci art. 34 din legea judecătorească a Dobrogei, spre a fi la îndemâna tuturor celor ce vor să se ocupe de legile excepționale ale Dobrogei.

Iată:

Art. 34. În cazul în care tribunalul judecă ca prima instanță și cu drept de apel, el poate ține ședință și a da hotărâre și cu un *singur judecător*.

Acesta însă nu poate fi de cât sau președintele sau judecătorul de ședință. Când în aceste cazuri ieia parte la ședință doi judecători, cel mai mic în grad nu are de cât vot consultativ. Când ieia

parte câte 3 judecători, hotărîrea se dă cu majoritate de doi.

Ori, în țară, tribunalele nu judecă nici odată cu un singur judecător, și dar justițiabili sunt mai garantați.

Dar deliectele de presă, care se judecă aci de instanțele ordinare? Dar juri, care ne lipsesc?

Un Protest al Musulmanilor

Subsemnații supuși români și locuitori din Dobrogea, în același timp delegați notabili ai Coloniei Musulmane, legați prin sentimentele de fidelitate către patria noastră România și prin religiunea noastră adânc devotați către Kaliful Islamismului, ne facem o datorie a aduce la cunoștința D-v. că un oare-care Șeik,— fost locuitor în Bulgaria, emigrant aci de doi ani în plasa Mangalia, 'și-a permis, fără ca cine-va să-l fi autorizat la aceasta și fără ca să fi obținut o împuternicire să se prezinte în calitate de delegat al coloniei musulmane din Dobrogea la congresul ținut de junii Turci la Paris.

Considerând că acest Șeik 'și-a însușit pe nedrept o calitate pe care nu o avea și că procedarea d-sale este contrarie adevăratelor sentimente a întregii Colonii Musulmane din Dobrogea, pe care a calomniat-o dându-se drept reprezentant legal al ei, vă rugăm, drept înfierarea conduitei acestui individ, să bine-voiți a lua contra lui măsurile ce comportă fapta sa reprobabilă și de a dispune în acelaș timp ca să se comunice adîncul nostru respect și profunda noastră venerațiune către Majestatea Sa Sultanul.

Informațiuni

Majestatea Sa Regele însoțit de Principele și Principesa de România, cu Micul Principe Carol și AA. LL. SS. Principele cu Principesa Fridrich de Hohenzollern, Fraatele M. S. Regelui, cu d-nu Prim-ministru, D. A. Sturdza și d-i L. I. C. Brătianu ministru lucrărilor publice și de Esterne, au sosit eri la

ora 2^{1/2} în port, pe un timp splendid, descindând pe peron în mijlocul a jumătate populațiunea Constanței.

N'a fost nici o primire oficială, din cauza doliului M. Sale, cauzat de moartea Augustei Mame a M. S. Reginei.

M. S. cu întreaga suită a vizitat lucrările portului și tunelului, până la orele 5 p. m. când au plecat prin gara oraș, peste tot pavozat, aclamat pretutindenea de mulțimea esită întru prea mărirea înalților oaspeți.

Primar al orașului încă nu s'a numit; e o adevărată cesticie ministerială numirea primarului de Constanța.

Amintim acționarilor Băncii de Scont ca mâne la orele 9 dimineața este adunarea generală în Sala Camerei de Comerț.

Un număr de peste 500 locuitori musulmani au dat locul în drept un protest contra unui Șeic ce se pretinde a fi reprezentat colonia musulmană din Dobrogea la Congresul Junilor Turci ținut în Paris. Reușind a ne procura o copie după menționatul protest, îl reproducem mai sus, aproape în întregime.

Instrucția escrocului G. Hrisicos a fost terminată, iar ordonanța trimisă, conform legii, d-lui Procuror G-l din Galați.

Mâine se întrunesc Comitetul Societății Agrare, când va lua deciziuni importante în chestia muncitorilor streini.

Dobrogea e în plină agitație: muncitorii streini, drepturile politice, și acum cesticia deposedărilor de terenuri luate pe nume streine a pus trei plăși în mișcare febrilă. Mâine la ora 4 p. m. e o întrunire a acestora la Medgidie. Vom trata această cesticie, destul de importantă în numerile viitoare.

Corpul Portareilor Trib. Constanța

PUBLICAȚIUNE

No. 4570.—1902 Martie 19.

În baza ordinului D-lui Președinte al Onor. Tribunalului Constanța cu No. 5376 din 902, pus pe cererea Băncii Agricole

Sucursala Constanța.

Se publică spre generala cunoștință a amatorilor că în ziua de 30 (trei-zeci) Martie 1902 începând de la orele 10 a. m. se va vinde prin licitațiune publică la localitate la Conacul moșiei Caradurah din comuna Mahmut-Cuius plasa Medgidia județul Constanța unde se află urmărită averea mobilă a debitorului Dimitrie I. Suditu din zisa comună compuse din mai multe vite, diferite unelte de mașini agricole precum și un pădul plin cu porumb în ștuleți care se află la arman; avere remasă ne vîndută în ziua de 11 Martie 1902 anume prevăzută în procesele-verbale de urmărire No. 1683 și 1932,902 aflate la dosar, pentru despăgubirea Băncii Agricole Constanța de suma de bani ce are a lua de la numitul debitor în baza actelor de constituire de amanet autentificate de Onor. Tribunal Constanța la No. 430/901, și 692/901 înscrise la No. 95/901 și 150/901 și investite cu formula esecutorie la No. 292/901 și 27/902.

No. 4530.—1902 Martie 18.

În baza adresei Corpului de Portărei de pe lângă onor. Trib. Ilfov No. 19725 din 9 Martie 1902, urmată după aceea a onor. Trib. Ilfov secția Notariat cu No. 6976,902.

Se publică spre generala cunoștință a amatorilor că în ziua de 27 (două-zeci și șapte) a lunii Martie a. e. 1902, începând de la ora 10 dimineața se va vinde prin licitațiune publică la localitate unde se află în comuna Tașpunar din județul Constanța, averea mobilă a debitorului Voicu Moțoiu compusă din: Una locomobilă usată, una treerătoare și un vîrtej, anume prevădute în procesul-verbal de urmărire, dresat de d-l Portărei C. N. Orășen după lângă acest Tribunal la 23 Iulie 1899 și aflat în dosarul respectiv de esecutare, aceasta după cererea și pentru despăgubirea creditorului W. Staadeker de suma de (8424) Opt mii patru sute două-zeci și patru lei, plus procente și cheltueli de esecutare ce are a lua de la numitul debitor în baza Actului de vîndare autentificat de onor. Trib. Ilfov secția notariat la No. 8897,97 vol. 89 transcris la No. 593/97 și investit cu formula esecutorie la No. 538/97.

Capul Portăreilor, G. Demetrescu.

ANUNCIU

Sub-semnatul perzând polițele de asociațiune și contra-asigurare No. 35588 și 35589 emise de Societatea de asigurare «Dacia-România» din București la 12 Septembrie 1890, cu chitanțele No. 250261, 254881, 258828, 263421, 267411 referitoare la polița de asociațiune No. 35588 și chitanțele No. 250262, 254882, 258829, 263422 și 267412 referitoare la polița de Contra asigurare No. 35589 le declar prin prezenta de nule și fără valoare în mânele ori cui se va găsi.

Joseph Mondauer.

Constanța 17/3 Martie 1902.